



CHRISTIANSBORG SLOT

Materiale til brug før og efter jeres besøg på Christiansborg Slot

Danske styreformer – magtstrukturens udvikling





Introduktion (til læreren)

Inden I besøger på Christiansborg Slot for at høre om de danske styreformer, giver dette materiale jer mulighed for at forberede jer til besøget samt mulighed for at følge op på emnet efterfølgende.

Før-opgaverne

Første opgave er en række links, der beskriver hvilke styreformer, der har været gennem tiderne i Danmark. Den anden opgave giver eleverne mulighed for at lave deres egen **3 minutters** oplæg om reformationen, som de skal holde i Riddersalen.

Forberedelse:

Inddel klassen i fire grupper og lad dem besvare følgende spørgsmål.

- **Gruppe 1:** Forklar tankerne bag Luthers toregimentslære. Overvej bl.a. hvad Luthers tanker er en reaktion på.
- **Gruppe 2:** Hvordan fik reformationen betydning for magtforskydningerne mellem kongen, adlen og kirken i Danmark?
- **Gruppe 3:** Hvordan er reformationen fremstillet i gobelinen og hvilke tanker tror I kunstneren Bjørn Nørgaard haft med denne fremstilling? (Fokuser på nederste højre hjørne).
- **Gruppe 4:** Hvem kom sejrsgig ud af reformationen og hvorfor?

Se gobelinen her: <http://www.bjoernnoergaard.dk/da/works/kunst-i-det-faelles-rum/gobeliner-til-danmarks-dronning>

Udlever nøgleord og skitsetegning over Reformations gobelin til eleverne. Find den her: <http://kongeligeslotte.dk/da/slotte-og-haver/christiansborg-slot/undervisning-paa-christiansborg-slot/christiansborg-slot-for-ungdomsuddannelser/danske-styreformer-magtstrukturens-udvikling.html>

Undervisningen på Christiansborg Slot

Undervisningsforløbet foregår på hele Christiansborg Slot. Dvs., I besøger både Absalons ruiner, oplever Dronningens farvestrående gobeliner i Riddersalen og tages med rundt i de øvrige repræsentationslokaler.

Slottets rum danner rammen for diskussion og læringsaktiviteter med særlig fokus på at synliggøre magtstrukturens udvikling og betydning for de samfundsmæssige forandringer, der er fundet sted gennem historien. Undervejs relateres emnerne til elevernes nutid og samtidsforståelser.

Efteropgaver

Efter jeres besøg er der forslag til kildearbejde, hvor håndfæstninger er i fokus. Herudover er der henvisning til et undervisningsmateriale, som Nationalmuseet har udarbejdet i samarbejde med DR og Slots- og Kulturstyrelsen, der sætter fokus på styreformer.

Før-opgaver

Elevopgave 1: Indsigt i danske styreformer

Før jeres besøg på Christiansborg Slot får I mulighed for at få indsigt i de forskellige styreformer, der har været gennem tiderne i Danmark.

Læs følgende uddrag og bliv klar til jeres besøg.

Valgkonedømme

I Danmark herskede et såkaldt valgkonedømme helt fra middelalderen frem til enevældendes indførelsen, hvor landskabets mange politiske aktører, det verdslige og gejstlige aristokrati spillede en afgørende rolle.

<https://www.danmarksborgcenter.dk/da/valgkonedoemmet>

Under valgkonedømmet strammede adlen grebet om den danske kongemagt, og man karakteriserer perioden efter reformationen frem til enevælden som et "adelsvælde".

<http://danmarkshistorien.dk/perioder/adelsvaelden-1536-1660/>

Enevælde

Absolut monarki også kaldet enevælden varede i godt 200 år og den danske konge indførte en kongelov, der er den eneste af sin slags.

<http://natmus.dk/historisk-viden/danmark/enevaelde-1660-1848/hvad-er-enevaelde/>

Demokrati

Da enevælden ophørte kom demokratiet, men ikke i sin nuværende form. De følgende uddrag guider jer fra konstitutionelt monarki med demokratiske træk helt frem til det repræsentative demokratis indførelse.

<http://natmus.dk/historisk-viden/danmark/nationalstaten-1848-1915/>

<http://danmarkshistorien.dk/perioder/det-unge-demokrati-1848-1901/grundloven-1849/>

<http://danmarkshistorien.dk/perioder/det-unge-demokrati-1848-1901/den-gennemsete-grundlov-af-28-juli-1866/>

<http://danmarkshistorien.dk/perioder/fra-systemskifte-til-besaettelse-1901-1940/systemskifte-og-grundlovsændring/>

<http://danmarkshistorien.dk/perioder/kold-krig-og-velfaerdsstat-1945-1973/grundlovsændringen-1953/>



Elevegave 2: Lav jeres et oplæg i Riddersalen!

Lav jeres eget oplæg i Dronningens Riddersal på Christiansborg Slot, hvor Bjørn Nørgaards farverrige gobeliner fortæller danmarkshistorie fra vikingetid til nutid.

Medudgangspunkt i gobelinen "Reformationen" skal I forberede et 5 minutters oplæg ud fra nedenstående spørgsmål. Gå på opdagelse i gobelinen og brug den som udgangspunkt for jeres oplæg.

- **Gruppe 1:** Forklar tankerne bag Luthers toregimentslære. Overvej bl.a. hvad Luthers tanker er en reaktion på.
- **Gruppe 2:** Hvordan fik reformationen betydning for magtforskydningerne mellem kongen, adlen og kirken i Danmark?
- **Gruppe 3:** Hvordan er reformationen fremstillet i gobelinen og hvilke tanker tror I kunstneren Bjørn Nørgaard haft med denne fremstilling? (Fokuser på nederste højre hjørne).
- **Gruppe 4:** Hvem kom sejrsgig ud af reformationen og hvorfor?

Se gobelinen på her: <http://www.bjoernnoergaard.dk/da/works/kunst-i-det-faelles-rum/gobeliner-til-danmarks-dronning>

Anvend nøgleord og beskrivelse af gobelinen

Efter-opgaver

Elevopgave 1: Kildearbejde (Inspiration til læreren)

Lad din klasse arbejde med håndfæstninger!

Håndfæstningerne er retsdokumenter fra middelalderen og renæssancen, der fungerede som politiske styringsredskaber. Håndfæstningerne giver dermed et direkte billede ind i samfundets organisering, kongemagtens varierende magtbeføjelser samt aristokratiets og de øvrige stænders privilegier.

De følgende link er udvalgte håndfæstninger, der indikerer udviklingen af aristokratiets strammere og strammere greb om kongemagten. Erik Klipping måtte som den første konge i 1282 underskrive en aftale med landets aristokrati, hvormed kongemagtens magtbeføjelser blev indskrænket ved lov. I 1320 strammede aristokratiet endnu engang grebet og tvang Christoffer 2. til at underskrive den første *valghåndfæstning*, for han ellers ikke kunne blive konge. I 1648, under det såkaldte "adelsvælde", blev den hidtil mest restriktive håndfæstning i danmarkshistorien underskrevet af Frederik 3.

Hvad er en håndfæstning, hvilke type kilde er det og hvad fortæller de normative udsagn indirekte om samfundets organisering og styreform, og hvilke konsekvenser fik de? Dette er blot nogle af de spørgsmål I kan arbejde videre med.

Håndfæstninger: <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/haandfaestning/>

Erik Klippings håndfæstning: <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/erik-klippings-haandfaestning-1282/>

Christoffer 2.s valghåndfæstning: http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/christoffer-2s-haandfaestning-1320/?no_cache=1&cHash=12b22e3943c1b3c48681c72690bb4469

Frederik 3. håndfæstning: <http://danmarkshistorien.dk/leksikon-og-kilder/vis/materiale/frederik-3s-haandfaestning-1648/>



Elevegave 2: Har du begreb om styreformer?

Hvilke styreformer har vi haft i Danmark, hvad er definitionen på dem og hvilke årsager har været medvirkende til udviklingen hen mod det direkte demokrati vi har i dag?

Sæt jeres viden i spil. Anvend den ovenstående linksamling og læs artiklen [Styreformer og kronologisk overblik](#) og undersøg udviklingen nærmere. Til artikelsamlingen ligger tilhørende arbejdsspørgsmål.